

Sygn. akt I ACz 636/14

POSTANOWIENIE

Dnia 13 sierpnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący : SSA Roman Sugier

Sędziowie: SA Małgorzata Wołczańska

SO (del.) Tomasz Ślęzak (spr.)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, w dniu 13 sierpnia 2014 r., w Katowicach, sprawy ze skargi K. K. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Katowicach, sygn. akt II C 431/10, z powództwa K. K. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W. o zapłatę

na skutek zażalenia K. K.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 19 maja 2014 r., sygn. akt II C 114/14

postanawia:

- 1) oddalić zażalenie;
- 2) oddalić wniosek o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącemu w postępowaniu zażaleniowym.

Sygn. akt I ACz 636/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Katowicach odrzucił wniosek skarżącego K. K. o przedłużenie terminu do usunięcia braków formalnych skargi o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem przez Sąd Okręgowy w Katowicach (sygn. akt II C 431/10), odrzucił skargę i przyznał pełnomocnikowi skarżącego koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

W uzasadnieniu Sąd pierwszej instancji wskazał, że pełnomocnik skarżącego został wezwany do usunięcia braków formalnych skargi o wznowienie postępowania przez złożenie jej odpisu, podanie podstawy skargi i wskazanie daty w jakiej skarżący dowiedział się o podstawie wznowienia. W terminie otwartym do usunięcia braków formalnych skargi pełnomocnik skarżącego wniósł o przedłużenie terminu do usunięcia tych braków, a następnie oświadczył, że cofa skargę o wznowienie postępowania i wnosi o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy uznał, że wniosek o przedłużenie terminu do usunięcia braków formalnych skargi, jako wniosek dotyczący terminu ustawowego nie może być uwzględniony i jako niedopuszczalny podlega odrzuceniu, natomiast ponieważ braki formalne skargi o wznowienie postępowania wniesionej przez skarżącego nie zostały usunięte skarga ta podlega odrzuceniu na podstawie art. 409 k.p.c. w związku z art. 406 i 410 k.p.c. Jako podstawa przyznania kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącemu z urzędu wskazane zostały przepisy § 2 ust. 1 i 2 i § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

W zażaleniu na to postanowienie skarżący, zarzucając nierozpoznanie istoty sprawy poprzez nierozpoznanie przez Sąd Okręgowy wniosku o przywrócenie terminu do usunięcia braków formalnych skargi o wznowienie, wniósł o uchylenie zaskarżonego w całości postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie na rzecz pełnomocnika kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Analiza treści wniesionego środka odwoławczego prowadzi do wniosku, że skarżący zwalcza w nim wyłącznie punkt drugi zaskarżonego postanowienia, a zatem rozstrzygnięcie o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania, dlatego zasadność tego rozstrzygnięcia należy poddać ocenie. Sąd pierwszej instancji uzasadnił odrzucenie skargi stwierdzeniem, że braki formalne skargi nie zostały usunięte.

W zakresie skutku procesowego jaki wiąże się z wniesieniem skargi o wznowienie postępowania, której braki formalne (i fiskalne) nie zostały usunięte w terminie w doktrynie, a także orzecznictwie wypowiedzane są różne poglądy. Wiąże się to z charakterem skargi o wznowienie postępowania, która zawiera w sobie cech pozwu i środka zaskarżenia, a wymogi formalne jej stawiane obejmują konieczne elementy zarówno pisma procesowego inicjującego postępowanie w sprawie jak i środka zaskarżenia, a są i takie które dotyczą wyłącznie skargi. Przyjęcie, że skarga o wznowienie powinna czynić zadość warunkom pozwu, nakazuje uznać, że braki formalne skargi o wznowienie w wypadku ich stwierdzenia podlegają uzupełnieniu w sposób określony w art. 130, a więc przewodniczący wzywa o ich uzupełnienie (por. uchwałę SN z dnia 22 stycznia 1998 r., III CZP 69/97, OSNC 1998, nr 7-8, poz. 111, w której stwierdzono, że na zarządzenie przewodniczącego w przedmiocie zwrotu skargi o wznowienie postępowania przysługuje zażalenie).

Wobec charakteru skargi o wznowienie postępowania oraz treści uchylonego art. 130² § 3 budzi jednak wątpliwość zasadność tej oceny odnosząca się do treści wezwania do usunięcia braków skargi (rygor jej zwrotu) oraz formy orzeczenia (zarządzenie o zwrocie skargi) i wymaga rozważenia, czy skarga o wznowienie postępowania, z uwagi na jej braki formalne, podobnie jak nienależyte opłacenie, nie powinna być odrzucona, analogicznie jak inne środki zaskarżenia. W grupie wszystkich pism wszczynających postępowanie w sprawie oraz środków zaskarżenia i środków odwoławczych, rygor związany z tymi brakami jest jednakowy (ich nieopłacenie i nieusunięcie braków formalnych rodzi ten sam skutek). Co więcej, w wyniku zmiany ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych i Kodeksu postępowania cywilnego nienależyte opłacenie pisma jest traktowane pod kątem wymogu uzupełnienia opłaty na równi z jego brakami formalnymi. W przepisie art. 130² § 3 była zaś mowa o odrzuceniu nieopłaconych środków zaskarżenia, a ich wyliczenie było jedynie przykładowe (por. uchwałę SN z dnia 7 grudnia 2006 r., III CZP 96/06, OSNC 2007, nr 9, poz. 133, w której stwierdzono, że rygor ten dotyczył nieopłaconej skargi na czynności komornika). Skarga o wznowienie postępowania nienależyte opłacona na gruncie tego przepisu podlegała zatem odrzuceniu. Z tego punktu widzenia trudno było opowiadać się za koncepcją zwrotu skargi o wznowienie postępowania z uwagi na jej inne braki. W praktyce oznaczałoby to bowiem konieczność wzywania o uiszczenie opłaty od skargi pod rygorem jej odrzucenia i jednocześnie wzywania o uzupełnienie jej innych braków pod rygorem jej zwrotu. Uchylenie art. 130² § 3 osłabia argumentację przemawiającą za koncepcją wzywania do uzupełniania braków formalnych skargi o wznowienie postępowania pod rygorem jej odrzucenia. Należy jednak uwzględnić nadal, że w przypadku środków zaskarżenia, do których należy skarga o wznowienie postępowania, nieusunięcie ich braków lub nienależyte opłacenie jest traktowane jako okoliczność decydująca o ich niedopuszczalności (zob. art. 370 i 398⁶ § 2). Artykuł 410 § 1 nakazuje odrzucenie skargi o wznowienie postępowania w każdym przypadku jej niedopuszczalności, co wskazuje, że może to dotyczyć także przypadku nieuzupełnienia jej braków lub nienależytego opłacenia. Jednocześnie fakt, że skarga o wznowienie postępowania, która stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia, powinna czynić zadość warunkom formalnym pozwu, nie oznacza, że może być traktowana na równi z pismem procesowym wszczynającym postępowanie. Uznanie, że skarga o wznowienie postępowania podlega odrzuceniu z wyżej wskazanych powodów, miałoby także pozytywny skutek w zakresie oceny dopuszczalności zażalenia w tym przedmiocie, bez potrzeby sięgania w drodze analogii do regulacji odnoszącej się do zwrotu pozwu (por. D. Zawistowski Komentarz Lex do art. 409 k.p.c.).

Wprawdzie w tych rozważaniach pominięto art. 406 k.p.c. który przewiduje stosowanie do postępowania ze skargi o wznowienie postępowania odpowiednio przepisy o postępowaniu przed sądem pierwszej instancji (a zatem także art. 130 k.p.c.), ale przyjmując, na gruncie tej sprawy, że skarga o wznowienie postępowania dotknięta brakami formalnymi podlegała odrzuceniu, należy rozważyć jaki wpływ na to rozstrzygnięcie miało nierozpoznanie przez Sąd pierwszej instancji wniosku skarżącego o przywrócenie terminu do usunięcia braków formalnych skargi o wznowienie. W tym zakresie rozważenia na wstępie wymaga dopuszczalność wniosku o przywrócenie terminu, a następnie rozważenie czy gdyby skarga została uzupełniona w sposób jaki wynika z pisma procesowego złożonego wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu, spełniałyby wszystkie wymogi formalne. W tej pierwszej kwestii poglądy judykatury są także podzielone. Przeważają poglądy, że wniosek o przywrócenie terminu do usunięcia braków formalnych środka zaskarżenia jest niedopuszczalny albowiem czynnością procesową, do dokonania której przewidziane jest w art. 168 § 1 k.p.c. przywrócenie terminu, jest wniesienie środka zaskarżenia, a usunięcie braków formalnych to tylko element składowy tej czynności (por. orzeczenia Sądu Najwyższego: z dnia 7 czerwca 2002 r., IV CZ 92/02; z dnia 27 stycznia 2005 r., II UZ 48/04; z dnia 22 lutego 2006 r., III CZ 4/06; z dnia 4 stycznia 2008 r., III CZP 119/07, z dnia 11 stycznia 2008 r., V CZ 121/07, z dnia 9 lipca 2008 r., V CZ 44/08). Orzeczenia te w większości dotyczą sytuacji w której po odrzuceniu apelacji wpłynął wniosek o przywrócenie terminu do uiszczenia opłaty od tego, odrzuconego już z powodu jej nieuiszczenia, środka odwoławczego. Sama koncepcja jednak, polegająca na przyjęciu braku podstaw do uznania czynności usunięcia braku formalnego czy fiskalnego za czynność do dokonania której termin może być przywrócony (bo jest to jedynie element składowy czynności procesowej w postaci wniesienia środka zaskarżenia) ma charakter uniwersalny i może odnosić się również do wniosku o przywrócenie terminu do usunięcia braków formalnych (fiskalnych) środka zaskarżenia niezależnie od tego czy wydane zostało już postanowienie o jego odrzuceniu w sytuacji oczywiście istnienia podstaw do takiej decyzji. Taka sytuacja zachodziła w okolicznościach sprawy niniejszej, co oznacza, że wniosek o przywrócenie terminu należałoby uznać za bezprzedmiotowy. Gdyby nawet jednak, hipotetycznie, rozważać dopuszczalność skargi o wznowienie wniesionej w tej sprawie z uwzględnieniem treści pisma zawierającego spóźnioną odpowiedź na wezwanie do usunięcia braków formalnych skargi, należałoby dojść do wniosku, że skarga ta nie spełnia wszystkich wymogów formalnych przewidzianych w ustawie. Nie zawiera bowiem oznaczenia zaskarżonego orzeczenia w pełnym zakresie, a przede wszystkim nie zawiera przedstawienia okoliczności stwierdzających zachowanie terminu do wniesienia skargi w sposób pozwalający na ocenę czy termin ten może być uznany za zachowany. Tu brak w pierwszej kolejności wyraźnego wskazania kiedy skarżący dowiedział się o każdej z wymienianych ustawowych podstaw wznowienia, określenie tego terminu, wbrew twierdzeniom skarżącego, było możliwe w skardze, bo to on powinien wiedzieć kiedy powziął wiedzę na temat wykrycia okoliczności faktycznych w których upatrywał podstawę do wznowienia postępowania, a tym bardziej kiedy dowiedział się o wyroku kończącym prawomocnie postępowanie którego wznowienia się domagał. Z tych zatem powodów skarga o wznowienie, przy przyjęciu omówionej wyżej zasadności skutku procesowego związanego z niezachowaniem wymogów formalnych, podlegałaby odrzuceniu. Brak byłoby zatem podstaw do uchylania zaskarżonego postanowienia tylko po to aby Sąd pierwszej instancji ocenił kompletność wymogów formalnych skargi i ze wskazanych przyczyn skargę ponownie odrzucił.

Nie mógł zostać uwzględniony także zawarty w zażaleniu wniosek o zasądzenie na rzecz pełnomocnika skarżącego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym. Abstrahując od tego, że wniosek ten nie mógł być złożony w imieniu powoda, chodzi tu bowiem o wniosek pełnomocnika ustanowionego z urzędu o przyznanie mu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, stwierdzić należy, że wniosek ten podlegał oddaleniu w związku z niewłaściwym jego sformułowaniem. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu wymaga w § 20 aby wniosek o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej zawierał oświadczenie, że opłaty nie zostały zapłacone w całości lub w części. Takiego oświadczenia wniosek pełnomocnika skarżącego nie zawiera, a zatem podlegał oddaleniu.

Z tych względów Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. oraz w oparciu o § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz

ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, oddalił zażalenie i wniosek o przyznanie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.